

ΦΥΣΙΚΗ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΥΝΑΜΗ ΜΕΤΑΞΥ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΦΟΡΤΙΩΝ
ΘΕΩΡΙΑ

Ερώτηση 1: Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της δύναμης που ασκείται μεταξύ δύο σημειακών ηλεκτρικών φορτίων;

Απάντηση:

Διεύθυνση: Η δύναμη αυτή είναι κεντρική. Αυτό σημαίνει ότι η διεύθυνση της είναι η ευθεία που ενώνει τα δύο φορτία.

Φορά: Η δύναμη αυτή είναι ελκτική ή απωστική, ανάλογα με το αν τα φορτία αυτά είναι ετερόνυμα ή ομώνυμα αντίστοιχα.

Μέτρο: Το μέτρο της δύναμης υπολογίζεται από τη σχέση:

$$F = k \frac{|Q_1 \cdot Q_2|}{r^2} \quad (1)$$

όπου:

Q_1, Q_2 : οι τιμές των ηλεκτρικών φορτίων

r : η απόσταση μεταξύ τους

k : η σταθερά του Coulomb. Η τιμή της σταθεράς εξαρτάται από το σύστημα μονάδων που χρησιμοποιούμε και από το υλικό, το οποίο παρεμβάλλεται μεταξύ των δύο ηλεκτρικών φορτίων.

Η τιμή της σταθεράς δεν χρειάζεται να μας είναι γνωστή. Κάθε φορά που πρόκειται να την χρησιμοποιήσουμε θα μας δίνεται.

Ερώτηση 2: Για τι είδους φορτία μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη σχέση (1) για τον υπολογισμό του μέτρου της δύναμης που ασκείται μεταξύ τους;

Απάντηση:

Αυτή η σχέση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για φορτία

α) Σημειακά. Αυτά δηλαδή, που θεωρείται ότι έχουν αμελητέες διαστάσεις.

β) Σφαιρικά ανεξαρτήτου ακτίνας, στα οποία το ηλεκτρικό φορτίο είναι ομογενώς κατανεμημένο. Στην περίπτωση αυτή, η απόσταση r είναι η απόσταση μεταξύ των κέντρων τους.

Ερώτηση 3: Ποιες είναι οι ομοιότητες και ποιες οι διαφορές ανάμεσα στις ηλεκτροστατικές και τις βαρυτικές δυνάμεις;

Απάντηση:

Οι **ομοιότητες** ανάμεσα στις δυνάμεις αυτές προκύπτουν από τη σχέση

$$F_{\eta\lambda} = k \frac{|Q_1 \cdot Q_2|}{r^2} \quad (1)$$

για τις ηλεκτρικές, και

$$F_B = G \frac{m_1 \cdot m_2}{r^2} \quad (2)$$

για τις βαρυτικές.

Είναι ομοιότητες τυπικές και όχι ουσιαστικές.

α) Τα μέτρα και των δύο δυνάμεων είναι ανάλογα με το γινόμενο των τιμών των υποθεμάτων (Q_1 και Q_2 για τις ηλεκτρικές, και m_1 , m_2 για τις βαρυτικές).

β) Ακολουθούν το νόμο του αντίστροφου τετραγώνου, δηλαδή το μέτρο τους είναι αντιστρόφως ανάλογο με το τετράγωνο της αντίστασης.

Επίσης, είναι και οι δύο κεντρικές δυνάμεις.

Οι **διαφορές** τους όμως είναι πολύ ουσιαστικότερες.

α) Οι βαρυτικές δυνάμεις είναι μόνο ελκτικές, ενώ οι ηλεκτρικές είναι ελκτικές ή απωστικές.

β) Το μέτρο των ηλεκτρικών δυνάμεων εξαρτάται από το υλικό που ίσως παρεμβάλλεται μεταξύ των φορτίων, ενώ το φορτίο των βαρυτικών δεν εξαρτάται από το υλικό που ίσως παρεμβάλλεται μεταξύ των μαζών.

γ) Οι βαρυτικές δυνάμεις επικρατούν στον μακρόκοσμο, δηλαδή καθορίζουν τις κινήσεις των ουράνιων σωμάτων, ενώ οι ηλεκτρικές κυριαρχούν στον μικρόκοσμο (άτομα, μόρια) και καθορίζουν τη χημική συμπεριφορά των στοιχείων.